

**Guia de suport
per a l'acreditació
d'activitats de formació
continuada**

Consell Català de la
Formació Continuada
de les Professions Sanitàries

Perfil pedagògic de l'activitat

La formació continuada té com a objectiu fonamental mantenir i millorar la competència professional segons els estàndards de cada moment.

Per a un disseny adequat d'una activitat de formació és crucial tenir ben identificades les competències a adquirir o desenvolupar. El mètode per fer-ho s'anomena "detecció de necessitats de formació" i és el primer pas, ineludible, per a qualsevol planificació d'activitat d'aprenentatge i el marc de referència per als passos següents: definir objectius, metodologia, recursos i avaluació.

Aquest apartat constitueix el nucli específic de l'avaluació qualitativa del procediment d'acreditació.

Es valoraran cadascun dels cinc punts d'aquest apartat en funció de la informació aportada per l'organitzador de la sol·licitud.

Pertinència

A les sol·licituds d'acreditació és necessari justificar la realització de l'activitat a partir de la descripció de les necessitats de formació a les quals pretén respondre l'activitat.

El contingut del programa ha de respondre a una necessitat de formació detectada a priori o a alguna demanda justificada, que ha de ser especificada. Les activitats formatives en el món professional es deriven sempre d'una necessitat, raó, causa o problema que les justifiquen. Les més freqüents són:

- ➔ Evolució dels llocs de treball (canvis i innovacions), canvis socioculturals.
- ➔ Problemes detectats relacionats amb la competència.
- ➔ Programes i projectes nous.
- ➔ Normatives noves.

Els mètodes o instruments a utilitzar per conèixer aquestes raons, causes o problemes són:

- ➔ Prioritats polítiques de l'organització assistencial.
- ➔ Consens de grups d'experts nacionals o internacionals.
- ➔ Anàlisi d'incidents crítics.
- ➔ Avaluació de la competència professional (en context simulat o real).
- ➔ Observació sistemàtica i estructurada (directa o enregistrada).
- ➔ Indicadors de qualitat assistencial relacionats amb la competència professional.
- ➔ Mètode Delphi (consens).
- ➔ Informes d'auditories o avaluadors externs.
- ➔ Informes de superiors jeràrquics.
- ➔ Enquestes a pacients/ciutadans.
- ➔ Anàlisi de reclamacions.
- ➔ ...

És important que les necessitats identificades s'interpretin en clau de si les mancances són resolubles o esmenables a través d'un procés d'aprenentatge, així com si s'ha identificat el col·lectiu sobre el qual recauen aquestes necessitats.

Escala de valoració

0.0	Sense omplir (en blanc) (no passaria a avaluació). No es correspon a la professió o professions diana de l'activitat. La informació no té a veure amb la pertinència o la temàtica.
0.1	S'esmenta el problema detectat, però els arguments són imprecisos, amb mètodes indefinits de detecció, sense justificar.
0.2	S'esmenta el problema detectat. Es contextualitza en relació amb els professionals als quals va dirigida l'activitat. S'aporten referències sobre les necessitats detectades i es concreten els mètodes de detecció utilitzats.
0.3	S'esmenta el problema detectat. Es contextualitza amb arguments contrastables en relació amb els professionals als quals va dirigida l'activitat. Es concreten els mètodes de detecció utilitzats i s'aporta la informació que ho evidencia.
0.4	I a més, s'exposa el benefici que s'espera de la realització de l'activitat i es concreta com aquesta pretén millorar el problema.

Comentaris per a l'avaluador

El propòsit d'aquest ítem és confirmar la justificació aportada per l'usuari per al desenvolupament d'aquest programa i la seva priorització.

En relació amb els mètodes per identificar les necessitats de formació, és important tenir en compte que les necessitats no sempre es corresponen amb les demandes o necessitats percebudes o sentides (enquestes als professionals). A aquesta informació, cal afegir-hi opinions d'altres instàncies (triangulació de la informació). Així, una enquesta als professionals sobre què consideren que els manca o esmentar diverses fonts sense aportar referències específiques es valorarà amb 0.1

La necessitat que parteix d'evidències objectivables (indicadors) pot donar resposta al 0.2 i 0.3 de l'apartat de pertinència. No és suficient esmentar l'estudi, la tècnica i/o la font, sinó que cal especificar la manera amb què s'han detectat les necessitats formatives, per tal de justificar la realització de l'activitat.

Per assolir una puntuació de 0.4 s'ha de complir tots els criteris exposats i, a més, descriure quin és el benefici esperat que l'acció formativa aportarà al col·lectiu, centre, societat...

Exemples

0.0

Sense omplir (en blanc) (no passaria a avaluació).
No es correspon a la professió o professions diana de l'activitat.
La informació no té a veure amb la pertinència o la temàtica.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Necessitats a què respon el contingut del curs

Actualitzar els coneixements dels professionals sanitaris pel que fa a la malaltia x, informant de les darreres evidències científiques sobre el seu diagnòstic i tractament.

Com han estat detectades aquestes necessitats

El coneixement que s'imparteix en l'ensenyament reglat en la malaltia x necessita complementar-se amb actualitzacions més dinàmiques. La formació continuada és una eina d'enorme valor ja que és àgil i centrada en les necessitats de l'alumnat, element molt necessari en aquest moment dins del col·lectiu de professionals de la salut.

0.1

S'esmenta el problema detectat, però els arguments són imprecisos, amb mètodes indefinits de detecció, sense justificar.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Necessitats a què respon el contingut del curs

En els darrers anys han aparegut diferents estudis científics que aporten evidència sobre la necessitat d'incorporar noves pràctiques per als professionals implicats en el maneig de la malaltia x.

Com han estat detectades aquestes necessitats

A partir de les enquestes de satisfacció de les edicions anteriors.

0.2

S'esmenta el problema detectat. Es contextualitza en relació amb els professionals als quals va dirigida l'activitat.

S'aporten referències sobre les necessitats detectades i es concreten els mètodes de detecció utilitzats.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Necessitats a què respon el contingut del curs

En els darrers anys han aparegut diferents estudis científics que aporten evidència sobre la necessitat d'incorporar noves pràctiques per part dels professionals (especificar-los) implicats en el maneig de la malaltia x, especialment pel que fa a les noves proves diagnòstiques yyyy i mesures terapèutiques vvvv.

Com han estat detectades aquestes necessitats

La formació en el diagnòstic i tractament de la malaltia x és una recomanació del grup de treball d'innovació de la Societat Espanyola aaa i de la Federació Europea bbb per als propers dos anys.

Exemples

0.3

S'esmenta el problema detectat. Es contextualitza amb arguments contrastables en relació amb els professionals als quals va dirigida l'activitat. Es concreten els mètodes de detecció utilitzats i s'aporta la informació que ho evidencia.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Necessitats a què respon el contingut del curs

En els darrers anys han aparegut diferents estudis científics que aporten evidència sobre la necessitat d'incorporar noves pràctiques per part dels professionals implicats (especificar-los) en el maneig de la malaltia x, especialment pel que fa a les noves proves diagnòstiques yyyy (referència 1) i mesures terapèutiques vvvv (referència 2).

Com han estat detectades aquestes necessitats

La formació en el diagnòstic i tractament de la malaltia x és una recomanació del grup de treball d'innovació de la Societat Espanyola aaa (referència 3) i de la Federació Europea bbb (referència 4) per als propers dos anys.

0.4

I a més, s'exposa el benefici que s'espera de la realització de l'activitat i es concreta com aquesta pretén millorar el problema.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Necessitats a què respon el contingut del curs

En els darrers anys han aparegut diferents estudis científics que aporten evidència sobre la necessitat d'incorporar noves pràctiques per part dels professionals implicats (especificar-los) en el maneig de la malaltia x, especialment pel que fa a les noves proves diagnòstiques yyyy (referència 1) i mesures terapèutiques vvvv (referència 2).

Els estudis recents mostren que la utilització de l'ecografia per sobre de la radiografia simple comporta l'augment del 30% dels diagnòstics de casos en fase incipient de la malaltia x (referència 1). L'augment del diagnòstic en fases primerenques de la malaltia i la instauració d'un tractament immediat conjuntament amb mesures higienicodietètiques comporta una reducció de la comorbiditat d'aquesta patologia (referència 2), que es tradueix en una millora de la qualitat de vida del pacient i una reducció del nombre d'ingressos per reagudització de la malaltia x. Tot això comporta una reducció dels recursos humans, materials i econòmics dedicats al maneig d'aquesta malaltia.

Com han estat detectades aquestes necessitats

La formació en el diagnòstic i tractament de la malaltia x és una recomanació del grup de treball d'innovació de la Societat Espanyola aaa (referència 3) i de la Federació Europea bbb (referència 4) per als propers dos anys.

Objectius

Qualsevol activitat formativa s'ha de basar en uns objectius centrats en allò que els participants han d'aprendre. Els objectius són la guia que permet desplegar el programa i planificar l'avaluació per tal de donar resposta a les necessitats detectades.

Els objectius de l'activitat formativa són la base per valorar adequadament els altres apartats. La qualitat en el disseny de l'activitat depèn de la coherència entre els objectius i la resta d'elements (recursos materials, metodologia, avaluació...).

Els objectius poden ser generals o específics.

Objectius generals: són els que delimiten el marc on es desenvolupa una activitat. Pretenen explicar la intencionalitat educativa d'una activitat, és a dir, expliquen la globalitat del que es pretén assolir en una formació. Són declaracions d'intencions i són pocs.

Objectius específics: són els que fan referència als punts claus de la formació i detallen exactament què es pretén aprendre. Han de ser concrets i definir els comportaments esperats en un procés d'aprenentatge, descrivint allò que l'alumnat ha de ser capaç de fer un cop acabada l'activitat, i han de ser comprovables.

Cada objectiu específic correspon a un de general, amb el qual té una relació lògica. A més, ha de tenir un verb en consonància que expressi l'acció d'aprenentatge que es pretén.

El 1956, Benjamin Bloom va establir una jerarquia de comportaments en funció de la seva complexitat anomenada *taxonomia de Bloom*. Aquesta classificació ha guiat el món educatiu fins a l'actualitat a l'hora de formular els objectius d'aprenentatge. La taxonomia de Bloom ha estat actualitzada unes quantes vegades i amb l'aparició de les TIC s'ha hagut d'adaptar a l'anomenada era digital (Churches 2008¹).

Taxonomia de Bloom

Comportaments a aconseguir	Definició	Exemples d'accions (objectius)
Recordar	Recuperar, rememorar o reconèixer coneixement que es troba a la memòria.	Conèixer, definir, descriure, llistar, reconèixer i identificar.
Comprendre	Construir relacions i unir coneixements a partir de fonts diferents (escrites, gràfiques, visuals, etc.).	Resumir, classificar, explicar i posar exemples.
Aplicar	Portar a terme o utilitzar un procediment o un model.	Il·lustrar, simular, presentar, demostrar i interpretar.
Analitzar	Descompondre en parts materials o conceptuals i determinar com aquestes es relacionen o interrelacionen entre elles, o amb una estructura completa o amb un propòsit determinat.	Comparar, relacionar, organitzar i diferenciar.
Avaluar	Fer judicis a partir de criteris i estàndards.	Debatre, revisar, detectar i criticar.
Crear	Unir elements per formar un tot coherent i funcional. Generar, planificar o produir per reorganitzar elements en un nou patró o estructura.	Programar, elaborar, construir i dissenyar.

Escala de valoració

0.0	No s'hi explica què es pretén aconseguir. No tenen relació amb el contingut de l'activitat. No tenen relació amb els i les professionals diana. No tenen relació amb la pertinència.
0.1	Els objectius generals són comprensibles i indiquen el propòsit de la formació. Els específics són poc clars, es confonen amb l'índex de continguts o descriuen el que fa el professorat.
0.2	Els objectius generals estan descrits en poques frases, són concrets, comprensibles i adequats al perfil dels participants. Els objectius específics detallen els objectius generals de manera coherent i es formulen a partir de l'aprenentatge esperat de l'alumnat.
0.3	Es compleix l'ítem anterior i més... Els objectius específics fan operatius els generals i es relacionen amb els continguts (inclouen l'acció i el contingut). Els objectius són assolibles i mesurables. Són adequats a la durada de l'activitat i al nombre de participants..
0.4	Es compleix l'ítem anterior i més... Els objectius estan relacionats directament amb la pertinència de l'activitat formativa. Expressen la consecució de la competència (coneixements, habilitats i actituds).

Comentaris per a l'avaluador

És un error freqüent confondre els objectius amb el temari de l'activitat: els objectius han d'estar redactats correctament i fer referència a una acció d'aprenentatge. Escriure l'índex del temari del curs no és un objectiu i suposa un 0.0.

Els objectius han de fer referència a l'aprenentatge de l'alumnat. Quan es descriu l'acció del professorat correspon a un 0.1 ("donar a conèixer la malaltia x" és descriure el que farà el professorat).

Uns objectius específics comprensibles i interpretables, però amb una mala utilització de les accions (verbs), tenen com a puntuació màxima 0.2.

Exemples

- 0.0** No s'hi explica què es pretén aconseguir.
No tenen relació amb el contingut de l'activitat.
No tenen relació amb els i les professionals diana.
No tenen relació amb la pertinència.

Activitat: nous avenços en la malaltia x.

Generals: malaltia x.

Específics:

- Influència en l'àmbit laboral.
- Epidemiologia.
- Qualitat de vida del pacient.

- 0.1** El títol del curs es vincula clarament amb els objectius generals del curs (relació amb els continguts de l'activitat).
Els objectius generals són comprensibles i indiquen el propòsit de la formació.
Els específics són poc clars, es confonen amb l'índex de continguts o descriuen el que fa el professorat.

Activitat: nous avenços en la malaltia x.

Generals: actualitzar els coneixements dels professionals del servei en el maneig de la malaltia x.

Específics:

- Donar a conèixer la malaltia x.
- Diagnòstic de la malaltia x.
- Proporcionar pautes per al tractament de la malaltia x.

- 0.2** Els objectius generals estan descrits en poques frases, són concrets, comprensibles i adequats al perfil dels participants.
Els objectius específics detallen els objectius generals de manera coherent i es formulen a partir de l'aprenentatge esperat de l'alumnat.

Activitat: nous avenços en la malaltia x.

Generals: millorar la competència dels professionals del servei en el diagnòstic i tractament de la malaltia x.

Específics:

- Conèixer la malaltia x i les seves manifestacions.
- Conèixer les noves eines diagnòstiques per a la malaltia x.
- Entendre i aplicar les novetats terapèutiques en la malaltia x.

Exemples

0.3

Es compleix l'ítem anterior i més...

Els objectius específics fan operatius els generals i es relacionen amb els continguts (inclouen l'acció i el contingut).

Els objectius són assolibles i mesurables.

Són adequats a la durada de l'activitat i al nombre de participants..

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Generals: millorar la competència dels professionals del servei en el diagnòstic i tractament de la malaltia x.

Específics:

- Conèixer la fisiopatologia de la malaltia x i les seves manifestacions.
- Indicar les proves diagnòstiques per a la malaltia x.
- Aplicar les novetats terapèutiques en la malaltia x.

0.4

Es compleix l'ítem anterior i més...

Els objectius estan relacionats directament amb la pertinència de l'activitat formativa.

Expressen la consecució de la competència (coneixements, habilitats i actituds).

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Generals: millorar la competència dels professionals del servei en el diagnòstic i tractament de la malaltia x.

Específics:

- Conèixer la fisiopatologia de la malaltia x i les seves manifestacions per a l'increment de la detecció precoç d'aquesta malaltia.
- Indicar les proves diagnòstiques per a la malaltia x i la seva aplicabilitat en l'estadificació de la malaltia.
- Aplicar les novetats terapèutiques en la malaltia x per assolir la millor qualitat de vida del pacient.

Organització i logística

Tota la formació necessita uns recursos humans i materials per desenvolupar-se correctament. A l'hora de valorar aquest apartat es tenen en compte els elements següents, que varien en funció de la modalitat.

Activitat presencial

1. Durada.
2. Temari.
3. Programa.
4. Professorat.
5. Raó de professorat/alumnat.
6. Recursos humans i materials.
7. Criteris de selecció dels participants.

Activitat a distància

1. Temps de dedicació de l'alumnat.
2. Unitats d'aprenentatge.
3. Estructura i calendari.
4. Autors/tutors de l'activitat.
5. Raó de tutors/alumnat.
6. Material professorat.
7. Disseny i usabilitat de la plataforma.
8. Criteris de selecció dels participants.

En les activitats de modalitat mixtes es valoren ambdós grups d'elements.

Activitats presencials

1. Durada

El temps és una variable que afecta clarament l'aprenentatge. Són rellevants per a la qualitat de la formació les hores de durada i la seva distribució: teòriques, pràctiques, treball personal, treball en grup, extensió de la jornada de formació, etc. Cal que hi consti el nombre d'hores de durada, que són aquelles amb les quals es preveuen assolir tots els objectius de l'activitat.

2. Temari. Continguts

Correspon a tot els temes a treballar en l'activitat. Cal que siguin adequats, tant pel nombre com per l'extensió. La informació i bibliografia que s'hi esmentin han de ser actualitzades, encara que poden no contenir les últimes novetats.

3. Programa detallat

Qualsevol activitat formativa ha de partir d'un programa que definirà quines activitats es duran a terme, quan es faran, i quin és el professorat. Cal adjuntar el programa oficial de l'activitat on constin els apartats següents:

- ➔ Calendari de l'activitat: descripció del calendari, amb la data d'inici i de finalització.
- ➔ Horari (cronograma): descripció de l'horari de les diferents activitats, amb l'hora d'inici i de finalització.
- ➔ Temari de l'activitat: com es troba distribuït el temari entre les diferents activitats.
- ➔ Professors i/o ponents: cal que figurei la distribució del professorat a les diferents activitats, així com la seva titulació professional.
- ➔ Participants: cal especificar el nombre màxim i mínim de participants.

4. Professorat (qualificació professional, idoneïtat i proporció)

El professorat és l'encarregat de transmetre els coneixements i les habilitats a l'alumnat. Han de constar quin serà el professorat de l'activitat

i quins són els motius que en justifiquin la presència. Aquesta justificació pot venir tant de l'exercici de la seva professió habitual, com dels seus camps d'investigació o d'expertesa docent en aquest àmbit.

5. Raó de professorat/ alumnat

S'analitza en funció de les metodologies i el disseny docent que s'exposin a la sol·licitud. Ha de permetre l'execució adequada de la metodologia. Cal que consti aquesta raó, ja que, tenint en compte els objectius i les metodologies plantejats, hi ha un nombre d'alumnat per professor o tutor màxim per al desenvolupament correcte de l'activitat.

6. Recursos humans i materials

Recursos humans

Quan és pertinent, s'ha de declarar la participació d'altres professionals de suport com administratius tècnics, informàtics etc. El nombre és adequat si faciliten el desenvolupament normal de les activitats formatives.

Recursos materials

Recursos físics dels quals es disposa, des de les aules, al context assistencial real, del material per a la realització pràctica al material didàctic o tecnològic. Han de ser adequats en tipus, accessibilitat i quantitat, de manera que en permeti l'ús de forma adequada per part dels participants, així com coherents amb les metodologies que s'empren i objectius que es persegueixen

7. Criteris de selecció dels participants

És necessari detallar els criteris utilitzats per a la selecció dels participants de l'activitat. Cal que aquests criteris s'ajustin a la justificació i orientació de l'activitat.

Activitats no presencials

1. Unitats d'aprenentatge o mòduls amb els objectius detallats

Les activitats no presencials s'organitzen en diferents blocs o mòduls per dividir el temari de l'activitat. És necessari que hi constin:

- ➔ Unitats d'aprenentatge.
- ➔ Quin són aquests blocs i quins dels objectius d'aprenentatge fan referència a cadascun.
- ➔ Temporalitat de les unitats.

És necessari explicar quina serà l'organització temporal de les unitats, si aquestes estaran disponibles des del principi, si s'obriran una després de l'altra en relació amb el temps, consecutives en relació amb la superació de proves de coneixements...

2. Perfil de l'autor dels materials i adequació del tutor

L'aprenentatge en modalitats no presencials es duu a terme a través de materials didàctics i la realització d'activitats, amb la possibilitat de fer consultes als tutors que acompanyaran l'alumnat. Tant els autors dels materials com els tutors han de ser personal qualificat i expert en la matèria que es vol treballar.

3. Disseny del material docent amb intencionalitat educativa (didàctics)

El material didàctic és la base de treball de l'alumnat en les activitats no presencials. Aquest material ha de ser fiable i estar al dia amb les noves publicacions en l'àmbit a treballar. Es valora positivament que siguin uns materials didàctics elaborats específicament per a la formació en què es treballa. És necessari també adjuntar una mostra d'aquests materials.

Segons la metodologia escollida, caldrà aportar els materials corresponents: casos clínics pràctics, proves d'autoavaluació...

La inclusió d'espais de comunicació i discussió són uns aspectes molt positius en qualsevol àmbit educatiu.

4. Estructura i calendari del curs adequat als objectius

Disposar dels temps dedicats a cada unitat temàtica (cronograma) és fonamental per al bon funcionament de les activitats a distància. És necessari detallar en quin ordre es duran a terme els diferents blocs i els requeriments per donar un bloc per acabat i/o per començar-ne un de nou.

5. Temps de dedicació per l'alumnat (màxim entre 3 i 5 h a la setmana)

Tota activitat no presencial requereix d'una previsió de les hores que haurà de dedicar l'alumnat per assolir els objectius d'aprenentatge. La mesura estàndard, atès que es tracta de formació continuada adreçada a professionals en actiu, és d'una dedicació d'entre 3 i 5 hores setmanals com a màxim.

És convenient que incloguin variables que mesurin el sistema i temps d'enviament del material, les tutories, els espais i eines virtuals emprats, etc.

6. Raó tutor / alumnat (1:30)

La raó de tutor/alumnat ve determinada per la metodologia que s'utilitzarà.

En aquelles activitats en què el paper del tutor és imprescindible (modera debats, dona feed-back personalitzat, dinamitza...), la proporció que es demana és d'1 tutor per a 30 alumnes, ja que el tutor ha de poder dedicar el temps necessari a cada alumne i poder donar resposta, en un temps relativament curt (màxim 72 hores).

En aquelles activitats on el paper del tutor és merament de resolució de dubtes (provisió de continguts) no hi ha un límit establert.

7. Accés a la plataforma educativa emprada, user friendly, facilitadora (sense accés no és valorable)

A moltes activitats no presencials s'utilitza una plataforma educativa perquè l'alumnat pugui accedir als continguts, fer les activitats i les avaluacions pertinents. Aquesta plataforma ha de ser intuïtiva, adequada i fàcil d'accedir i d'utilitzar.

És imprescindible que a la sol·licitud consti l'enllaç de la plataforma i es garanteixi l'accés als avaluadors per tal que la puguin valorar. Es recomana que l'accés a aquesta plataforma se simplifiqui al màxim per als nostres avaluadors.

Escala de valoració

0.0	No es descriu cap dels elements.
0.1	El programa té informació parcial: només hi consta la durada i els continguts. Distància o mixtes: <ul style="list-style-type: none">- Es limita a establir un termini mínim d'estudi en la fase no presencial. No estan previstos canals de comunicació, només unidireccionals (correu electrònic del tutor).- Materials no dissenyats per a l'aprenentatge.
0.2	A més de l'anterior, el programa és clar i detallat, i el perfil del professorat i/o la raó de l'alumnat són adequats. Distància o mixtes: <ul style="list-style-type: none">- Calendari i estructura adequats.- Plataforma i continguts dissenyats per a l'aprenentatge amb canals de comunicació bidireccionals i grupals.
0.3	S'hi descriuen correctament els apartats.
0.4	Tot l'anterior i la inclusió d'escenaris simulats o entorns d'aplicació en context o pacients reals.

Metodologia

La metodologia d'una activitat ve determinada pels objectius d'aprenentatge i pel nombre de participants, fonamentalment.

Per valorar-ne la qualitat, cal tenir present com aprenen les persones. Si bé és cert que encara hi ha molt de camí per a la recerca educativa, també ho és que hi ha alguns resultats que es repeteixen en diferents estudis i contextos.

Actualment podem afirmar que l'aprenentatge és un procés: constructivista, col·laboratiu, autodirigit i contextual.

Que l'aprenentatge sigui un procés constructivista vol dir que el coneixement se'l construeix cadascú de manera que tingui significat. Cal diferenciar coneixement i informació. La informació ens arriba pels diferents sentits i després cada un en fa la pròpia elaboració per transformar-lo en coneixement.

El paper del professorat ha de ser més de facilitador de l'aprenentatge que de transmissor d'informació.

En el procés de construcció del propi coneixement, s'ha demostrat que la reflexió sobre la pròpia pràctica és un element essencial. La reflexió no es produeix en abstracte, sinó que necessita de situacions concretes.

Per tal de poder obtenir bons resultats en l'aprenentatge, és necessari incorporar espais per a la reflexió en les accions formatives. Alguns instruments que la poden afavorir són les autoavaluacions, les tècniques de *feedback* i les tècniques de *debriefing*.

Així mateix, cal tenir en compte que per a un aprenentatge més eficaç és fonamental aplicar els coneixements a situacions (casos) concretes.

Que l'aprenentatge sigui un procés col·laboratiu vol dir que en la construcció del coneixement, l'altre, el diferent, juga un paper molt important ja que planteja preguntes, punts de vista que no es fa un mateix. La interacció amb els altres també suposa haver d'explicar-se de diferents maneres i trobar arguments i exemples sobre el que un pensa.

En conseqüència és important que les activitats formatives incorporin espais de debat, de treball en grup i altres formes de col·laboració per ajudar a l'aprenentatge dels participants.

Que l'aprenentatge sigui un procés autodirigit vol dir que els participants només aprendran allò que considerin necessari o d'interès. En el món de la FC, excepte en determinades formacions d'empresa, això es dona de manera natural.

En les activitats de modalitat a distància és freqüent imposar al participant l'ordre i ritme del seu aprenentatge per a més control del professorat. No obstant això, a partir del que sabem de la recerca educativa, és més eficaç quan cada participant pot triar l'ordre i ritme del seu aprenentatge.

Que l'aprenentatge sigui un procés contextual vol dir que no es produeix en el no-res. Es pot aprendre en diferents contextos: aula, escenaris simulats, contextos reals... i el que s'aprèn en un determinat context s'aplica molt millor en un context igual o equivalent.

Per tant cal tenir en compte la necessitat de posar el participant en un context al més semblant possible al que haurà d'aplicar el seu aprenentatge.

Escala de valoració

0.0	No s'adequa als objectius proposats. Material no específicament dissenyat per al curs o insuficient. No hi ha interacció (específic distància).
0.1	S'adequa als objectius d'aprenentatge, però la interacció és poca. Específic distància: – Hi ha algun tipus de comunicació, però és unidireccional: asíncrona (no especifica temps de resposta), unidireccional (per ex., correu electrònic informatiu per a l'alumnat; no hi ha interacció professorat / alumnat).
0.2	Existeix interacció alumnat / professorat i alumnat/alumnat amb debat posterior, recollida en el programa de l'activitat grups de discussió.
0.3	Treballs col·laboratius, casos pràctics, simulació, tallers, jocs de rol...
0.4	A més de l'anterior (competències), context real o casos reals.

Comentaris per als avaluadors

En modalitats no presencials, tenen una importància especial les tutories, els treballs participatius i/o col·laboratius i les imatges. Pel que fa a les tutories, és important que s'assenyali la forma de contacte, els dies previstos, el temps de resposta, etc., de manera que quedi clar com s'han de dur a terme.

Es valorarà principalment si el sistema pedagògic proposat és adequat per obtenir els objectius plantejats amb els recursos disponibles, el nombre d'alumnes, continguts, tipus i durada de l'activitat.

Exemples

Tenint en compte que la pertinència i objectius són 0.4

0.0

No s'adequa als objectius proposats.
Material no específicament dissenyat per al curs o insuficient.
No hi ha cap tipus d'interacció/comunicació.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Metodologia: lectura del Manual de la malaltia x de l'any 2000.

0.1

S'adequa als objectius d'aprenentatge, però la interacció és poca.
Específic distància:
– Hi ha algun tipus de comunicació, però és unidireccional: asíncrona (no especifica temps de resposta), unidireccional (per ex., correu electrònic informatiu per a l'alumnat; no hi ha interacció professorat / alumnat).

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Metodologia:

- Classe magistral amb lectura posterior dels últims articles sobre avenços diagnòstics i tractaments de la malaltia x.
- L'alumnat pot enviar un correu a malaltiax@experts.net si té algun dubte sobre el temari.

0.2

Existeix interacció alumnat /professorat i alumnat/alumnat amb debat posterior, recollit en el programa de l'activitat grups de discussió.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Metodologia:

- Classes presencials teòriques on el professorat explica els últims avenços en la malaltia x.
- Posteriorment, a les sessions teòriques, hi ha un espai orientat a la discussió i preguntes amb els assistents.
- L'alumnat disposa dels últims articles sobre avenços diagnòstics i tractaments de la malaltia x.
- Lectura del material didàctic amb casos clínics exemplificatius, fòrums de discussió voluntaris. Resolució de dubtes per correu a malaltiax@experts.net.

Exemples

0.3 Treballs col·laboratius, casos pràctics, simulació, tallers, jocs de rol...

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Grup: 20 alumnes

Tutors: 2

Metodologia:

- Classes presencials teòriques on el professorat explica els últims avenços en la malaltia x.
- Posteriorment, a les sessions teòriques, hi ha un espai de preguntes orientat a la discussió i preguntes amb els assistents.
- També es fa un taller sobre maneig de malaltia x amb l'ecògraf on el professorat fa una demostració i posteriorment l'alumnat realitzarà les maniobres entre ells.
- L'alumnat es divideix en grups de 4 i els 2 tutors roten entre els diferents grups.
- L'alumnat disposa dels últims articles sobre avenços diagnòstics i tractaments de la malaltia x.

0.4 A més de l'anterior (competències), context real o casos reals.

Activitat: nous avenços en la malaltia x

Grup: 20 alumnes

Tutors: 2

Metodologia:

- Classes presencials teòriques on el professorat explica els últims avenços en la malaltia x.
- Posteriorment, a les sessions teòriques, hi ha un espai de preguntes orientat a la discussió i preguntes amb els assistents.
- També es fa un taller sobre maneig de malaltia x amb l'ecògraf on el professorat fa una demostració i posteriorment l'alumnat fa les maniobres sobre pacient real.
- L'alumnat es divideix en grups de 4 i els 2 tutors roten entre els diferents grups.
- L'alumnat disposa dels últims articles sobre avenços diagnòstics i tractaments de la malaltia x.
- Després d'aquesta pràctica, l'alumnat rota per consultes externes de malaltia x on apren, sota la tutela d'un expert, el maneig amb pacients reals d'aquesta malaltia.

Avaluació

Qualsevol activitat professional necessita ser avaluada. El cas de la formació continuada no n'és una excepció. En línies generals podem parlar d'avaluació:

- ➔ Del pla formatiu (que és el que està fent quan emplena aquest formulari).
- ➔ Del procés (d'allò que succeeix des que comença fins que acaba l'activitat (opinions dels participants, professorat i observadors externs)).

- ➔ Dels resultats a curt termini (exàmens de continguts, proves teòriques o pràctiques...).
- ➔ De la transferència (aplicació de l'aprenentatge al lloc de treball).
- ➔ De l'impacte a mitjà i a llarg termini (millora d'indicadors assistencials o de la salut de la població).

Model de Kirpatrick²

	0.0	 No és possible, l'enquesta és un requisit d'admissió a tràmit. Tanmateix s'obté aquesta puntuació quan aquesta no contempla els aspectes mínims.
Nivell 1 Reacció ↓	0.1	Enquesta de satisfacció.
Nivell 2 Aprenentatge ↓	0.2	Avaluació de l'aprenentatge (nivell de coneixements) Amb qualificació final.
Nivell 3 Comportament ↓	0.3	Avaluació de l'aprenentatge (nivell de competència: integració de coneixements, habilitats, actituds i/o valors). Amb qualificació final o, <i>feedback</i> amb informe del docent.
Nivell 4 Resultats	0.4	Avaluació de la transferència i/o impacte.

Escala de valoració

0.0		L'enquesta no compleix amb els requisits mínims.
0.1	Enquesta de satisfacció.	L'enquesta haurà de tenir en compte preguntes suficients per a poder valorar l'organització, metodologia, docents i, la utilitat/aplicabilitat al lloc de treball.
0.2	Avaluació de l'aprenentatge (nivell de coneixements) amb qualificació final.	Les activitats a distància hauran de tenir una avaluació de coneixements. Característiques de l'avaluació: Probes de avaluació de coneixements amb requisit de superació o amb informe de <i>feedback</i> del docent per a obtenir el certificat. Cal presentar la plantilla i l'informe corresponent. (un nombre mínim de preguntes amb un percentatge d'encerts).
0.3	Avaluació de l'aprenentatge (nivell de competència: integració de coneixements, habilitats, actituds i/o valors) Amb qualificació final o, <i>feedback</i> amb informe del docent.	Característiques de l'avaluació: Proves d'avaluació que demanen una integració de coneixements, actituds i habilitats amb un <i>feedback</i> a l'alumne (cal presentar la plantilla d'avaluació i l'informe corresponent). És de caràcter individual i inclou els requisits per l'apte. És pot dur a terme tant en contextos reals com en situacions o escenaris simulats.
0.4	Avaluació de la transferència i/o impacte.	No es pot avaluar aquest nivell si no s'han assolit al menys 2 dels anteriors. Per valorar la transferència: Qüestionari de verificació de la transferència d'aprenentatge al lloc de treball, és a dir en context real (realitzada per la organització on treballa l'alumnat). Per valorar l'impacte: La valoració de l'impacte s'hauria de fer a través d'indicadors mesurables de salut o assistencials, de manera objectiva i demostrable, i presentar els resultats abans i després de l'activitat.

Característiques de l'avaluació

0.0	Es reserva aquesta puntuació quan l'enquesta de satisfacció no té els mínims acordats.
0.1	L'enquesta de satisfacció ha de tenir en compte preguntes suficients per poder valorar l'organització, la metodologia, el professorat la utilitat/aplicabilitat al lloc de treball.
0.2	Avaluació de l'aprenentatge pel que fa als coneixements amb qualificació final.

L'avaluació de la satisfacció és un requisit per a TOTES les activitats de formació. Ha d'incloure com a mínim els ítems següents: l'organització, la metodologia, els docents i la utilitat/aplicabilitat al lloc de treball. La no inclusió de més d'un ítem d'aquests quatre suposa una valoració de 0.0

L'avaluació de l'aprenentatge, és un requisit per a les activitats a distància.

Cal presentar el model d'avaluació. Si són de tipus test:

- ➔ Durada de l'activitat compresa entre 2 i 5 hores lectives, ha de tenir un mínim de 10 preguntes.
- ➔ Més de 5 hores lectives: caldrà sol·licitar un mínim d'1 pregunta més/hora lectiva (exemple: 6 hores /11 preguntes, 7 hores/12 preguntes...).

El percentatge d'encerts exigint per a la superació no ha de ser inferior al 70 %.

0.3	Avaluació de l'aprenentatge (nivell de competència: integració de coneixements, habilitats actituds i valors) amb qualificació final o <i>feedback</i> amb informe del professorat.
------------	---

Proves d'avaluació que demanen la integració de coneixements, habilitats, actituds i valors, amb *feedback* per a l'alumnat.

Cal presentar què i com s'avaluarà i el model de *feedback* que es proporcionarà. És de caràcter individual. Cal especificar-hi quins són els requisits mínims per a l'apte.

Es pot dur a terme tant en contextos reals com en situacions o escenaris simulats:

- ➔ Les habilitats procedimentals, a través de casos pràctics, unificació de procediments d'actuació.

- ➔ Les habilitats, a través d'elaboració de projectes, avaluació pràctica a través d'un full d'observacions, etc.

Pel que fa al 0.3, l'avaluació pràctica exigeix *feedback*, però aquest no requereix que sigui individualitzat, sinó que pot ser grupal si l'habilitat exigeix una activitat en grup.

Les escales d'observació durant els debats, les discussions, la defensa de temes, etc. són també exemples de proves que poden aparèixer per mesurar habilitats amb pràctica simulada o real, utilitzant escales d'observació sobre el nivell de competència i per mesurar actituds.

Nivell 04

No es pot considerar aquesta puntuació si no s'han assolit al menys 2 nivells dels anteriors.

En el cas de fer una avaluació de la transferència o de l'impacte, cal descriure detalladament el procediment per a l'avaluació (com a mínim s'ha de referir com i quan es fa), així com l'eina que s'hi emprarà, criteris de mesura, indicador inicial de partida i indicadors finals, que proporcionen informació sobre els canvis produïts en els contextos professionals, assistencials i/o organitzatius derivats del desenvolupament de l'activitat.

Transferència: qüestionari de verificació de la transferència d'aprenentatge al lloc de treball realitzat per l'organització on treballa l'alumnat.

Impacte: cal fer la valoració de l'impacte a través d'indicadors mesurables de salut o assistencials, de manera objectiva i demostrable, i presentar els resultats abans i després de l'activitat.

Ajut a l'avaluador

Està clarament definit el criteri o criteris de mesura de la transferència i/o impacte (què s'ha de mesurar), relacionats amb els continguts i bones pràctiques treballats durant la formació.

- ➔ Es descriuen les eines que s'empraran en la mesura.
- ➔ Es descriu el procediment que es durà a terme per fer la mesura (com es farà, qui el farà, quan, amb quina freqüència, etc.).
- ➔ S'indica que la mesura de la transferència es durà a terme individualment a cada un dels professionals.
- ➔ S'estableixen indicadors inicials i finals clars en la mesura de l'impacte, relacionats amb l'aplicació del que s'ha après al lloc de treball.

Exemples

Activitat: nous avenços en la malaltia x

- ➔ Criteri de mesura d'impacte: reducció del nombre de reclamacions en malaltia x.
- ➔ Indicador inicial: 25 reclamacions el 2009 a l'àrea d'atenció a l'usuari.
- ➔ Indicador final: 10 reclamacions a la fi de 2010 a l'àrea d'atenció a l'usuari (quantitat estimada, a la qual es vol arribar, l'objectiu proposat).

Procediment per al mesurament: auditories quadrimestrals del total de reclamacions rebudes a l'àrea d'atenció a l'usuari al llarg de l'any 2010.

